

**Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnds
handlingsplan mot
våldsbejakande
extremism
2020**

**Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnds handlingsplan mot
våldsbejakande extremism 2020**

Dnr:

Innehåll

Inledning och syfte.....	3
Ansvar och samverkan.....	3
Lokal lägesbild.....	5
Förebyggande arbete.....	6
<i>Förebyggande aktiviteter.....</i>	<i>6</i>
Förhindrande arbete.....	7
<i>Förhindrande aktiviteter.....</i>	<i>8</i>
Föreningsbidrag och upplåtande av lokaler.....	9
<i>Aktiviteter föreningsbidrag och upplåtande av lokaler eller öppna rum.....</i>	<i>9</i>
Kompetenshöjande insatser inom förvaltningen.....	9
<i>Kompetenshöjande aktiviteter.....</i>	<i>9</i>
Uppföljning.....	10

Inledning och syfte

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Med våldsbejakande menas handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade handlingar för att främja en sak. Våldsbejakande extremistmiljöer kan utgöra ett hot till exempel mot samhällets grundläggande struktur, dess styrelseskick eller de politiska företrädarna på olika nivåer. På så sätt kan våldsbejakande extremistmiljöer utgöra ett hot mot hela demokratin och dessutom ett allvarligt hot mot medborgares möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter. Den demokratiska processen underkänns av extremisterna och de ser det därför som motiverat att ta till odemokratiska metoder i kampen för att uppnå det de uppfattar vara det ideala samhället.¹

För att säkerställa Stockholms stads förmåga att förebygga och förhindra våldsbejakande extremism i staden beslutade kommunfullmäktige i maj 2016 stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism.² I riktlinjerna framgår att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner. Syftet med handlingsplanen är att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism på lokal nivå. Handlingsplanerna ska innehålla en lokal lägesbild och därtill lämpliga lokala aktiviteter. Handlingsplanerna revideras årligen. I kommunfullmäktiges budget 2020 framgår att staden ska fortsatt arbeta strukturerat och målmedvetet mot våldsbejakande extremism och för att stärka demokratin och de mänskliga rättigheterna i hela staden.

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism är riktat mot tre extremistmiljöer; den autonoma miljön, vit makt-miljön och den islamistiska extremistiska miljön. En miljö i det här sammanhanget är en samling grupper som delar en ideologisk grund. Att arbetet fokuserar på dessa beror på att Säkerhetspolisen bedömer att dessa grupper är de främsta hoten mot vår demokrati och också mest benägna att använda våld för sin sak.³ Läs mer om stadens arbete på <https://intranat.stockholm.se/Sidor/2017/1/Valdsbejakande-extremism/>

Ansvar och samverkan

Ansvar

I Stockholms stad verkar och vistas i olika utsträckning personer och grupperingar från olika våldsbejakande extremistiska miljöer. Var de finns och hur aktiva dessa olika grupper är skiftar över tid och dessa förändringar kan ske snabbt. Att dessa miljöer ständigt förändras är därför en viktig utgångspunkt att ta hänsyn till för de nämnder i staden som arbetar med dessa frågor. Staden ska aktivt motverka våldsbejakande extremism i de stadsdelar där sådana rörelser har fått fäste. Åtgärder ska vidtas skyndsamt när det finns kunskap om etablerade extremistgrupperingar i ett område, kunskap om individer som rekryterar till extremistgrupper eller där individer uppvisar riskbeteenden för radikaliserings. Det ska finnas tydliga rutiner för att på individnivå kunna hantera avhoppare och drabbade. Stadsdelsnämnderna och berörda

¹ *Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser* (Ds 2014:4), s. 17 och 20

² Dnr 155-943/2015

³ Säkerhetspolisens årsbok 2017, s30-35

facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner med verksamhetsspecifika analyser av nuläget och med riktade insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism. Samtliga nämnder ska genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män, eller som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism.

Stadens verksamheter har ett uppdrag att arbeta mot våldsbejakande extremism och berörda nämnder ansvarar för att aktiviteter som är lämpliga i förhållande till lägesbilden genomförs. Behovet av aktiviteter och aktiviteternas innehåll kan variera mellan olika delar av staden beroende på hur lägesbilden ser ut och vilka extremistiska grupper som finns lokalt. Berörda nämnder ansvarar vidare för att anställda inom de egna verksamhetsområdena har kunskap om området och känner till innehållet i nämndens handlingsplan. Nämnderna ska ha en lokal samordnare för detta arbete. Den lokala samordnaren ansvarar för att:

- Delta i stadens nätverk för samordnare mot våldsbejakande extremism och ha en nära samverkan med stadens centrala samordnare.
- I sin förvaltning aktivt arbeta för att implementera rutiner, mallar och dylikt kopplat till VBE.
- Löpande samverka med polisen och andra berörda aktörer lokalt för att ha en aktuell lägesbild.
- Den lokala lägesbilden uppdateras årligen och att medarbetarnas erfarenheter då inhämtas genom fastställd enkät.
- Vara kontaktpunkt från förvaltningen gentemot Polismyndigheten och andra berörda aktörer i frågor som rör våldsbejakande extremism.
- Säkerställa informationsdelning till berörda aktörer inom förvaltningens verksamheter.
- Stödja förvaltningens verksamheter som berörs av frågan i sitt arbete.
- Bevaka och följa frågan lokalt, regionalt och nationellt.

Samverkan

Stadens verksamheter ska ha en nära samverkan med polisen. Det lokala brottsförebyggande arbetet regleras i en stadsövergripande samverkansöverenskommelse mellan staden och polisregion Stockholm. Lokala samverkansöverenskommelser har tagits fram för alla stadsdelsförvaltningar och berört lokalpolisområde. I frågor avseende våldsbejakande extremism ska lägesbild och handlingsplanens aktiviteter tas fram i samråd mellan förvaltning och relevant polisfunktion.

Samverkan avseende våldsbejakande extremism ska infogas i den befintliga samverkan och de samverkansorgan som finns idag med polis, skola, socialtjänst, förskola och civilsamhället med flera. Det är den som är ansvarig för samverkansforumet som är ansvarig för att våldsbejakande extremism tas upp med regelbundenhet vid möten.

Samverkan kring individer i risk att radikaliseras

I stadens verksamheter möter medarbetare individer i riskzon för destruktiva livsmiljöer och utanförskap, exempelvis kriminalitet och radikalisering. Det finns ett behov av att utveckla arbetssätt och metoder för att fånga upp och motverka att individer radikaliseras. Särskilt

viktig i detta arbete är samverkan mellan skola, socialtjänst och polis och forum för sådan samverkan ska säkerställas.

Individer ska tillfrågas om samtycke till att dela relevant information med berörda aktörer rutinmässigt av stadens verksamheter så att samverkan kan ske på individnivå i så stor omfattning som möjligt.

Rutin vid oro/händelse rörande våldsbejakande extremism

För att tydliggöra rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer har en rutin tagits fram. Där beskrivs hur medarbetare i staden ska agera när de känner oro för en individ eller det har inträffat en händelse som kan vara kopplat till våldsbejakande extremism.

Blankett för oidentifierad information

Det finns en blankett för oidentifierad information som ska användas vid oro/händelser kopplat till VBE. Den finns på intranätet och ska fyllas i och skickas till förvaltningens samordnare. Blanketten är en del i arbetet med att kartlägga förekomsten av VBE lokalt.

Lokal lägesbild

Samtliga våldsbejakande miljöer finns i stadsdelsområdet. Främst synliga genom klistermärken, klotter och enstaka affischer. Något samtal har kommit till förvaltningen med frågor kring de olika rörelserna och vad man ska göra om man stöter på sympatisörer och även orosanmälningar. I kartläggningen som genomförts framförs att det finns behov av kompetensutveckling inom området.

Analys

Förvaltningen ser inte att närvaron av våldsbejakande extremism totalt har ökat. Dock har förvaltning haft en ökning av inkommande information främst genom ökat antal orosanmälningar. Sannolik utgör detta ett resultat av en förstärkt och förbättrad samverkansstruktur mellan förvaltningen, myndigheter, fackförvaltningar, organisationer och civilsamhälle.

Förvaltningen bedömer att den ökade graden av information relaterat till våldsbejakande extremism ställer delvis nya krav på att förvaltningen. Främst kan det innebära en större följsamhet både i att stötta de verksamheter som hanterar den informationen genom rådgivning men också genom att säkerställa att personal inom verksamheterna har tillräcklig kunskap för att kunna hantera informationen.

I dagsläget bedömer förvaltningen att insatser i huvudsak ska ske i långsiktiga förebyggande arbetet vilket beskrivs nedan. Förvaltningen har en arbetsgrupp kring våldsbejakande extremism där eventuella förändringar i lägesbilden kan lyftas för vidare åtgärder. Gruppen träffas regelbundet och ska vara en särskild kompetens i frågan för förvaltningen. En särskild prioriterad insats är att, enligt vad som kom fram i kartläggningen, öka den grundläggande kunskapen inom området inom samtliga verksamhetsområden

Kartläggning

Underlag för den lokala lägesbilden har inhämtats genom enkät till förvaltningens samtliga enhetschefer samt genom dialog med polisen. Underlag har inhämtats i nära samarbete med fackförvaltningar och andra myndigheter.

Förebyggande arbete

Förebyggande arbete handlar bland annat om att öka medvetenheten i demokratifrågor, samt att bedriva ett förebyggande arbete mot utanförskap, våld och annan kriminalitet. Hur normer

kring kriminalitet och en våldsbejakande mansroll skapas och kan förändras är viktigt i detta. Insatserna handlar inte specifikt om radikaliserings och extremism, utan är generellt förebyggande och arbete bedrivs redan i staden – i förskolor och skolor, på mötesplatser för unga, inom socialtjänsten, genom det arbete ideella organisationer utför.

Frågan om vad det är som gör att våldsbejakande extremistiska grupper växer fram i ett samhälle är mycket komplex. Generellt rör det sig alltid om samverkande faktorer. Inget enskilt förhållande kan tillskrivas skulden för att extremistmiljöer växer fram. En grundförutsättning för att enskilda personer inte ska dras till våldsbejakande extremistmiljöer är att barn och unga får en bra uppväxt, ges goda förutsättningar till bra resultat i skolan, en rik och meningsfull fritid och arbete eller sysselsättning. Förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism ska vila på att det finns god tillit, jämlikhet och delaktighet.

Tidig upptäckt

Inom ramen för arbetet mot våldsbejakande extremism är det viktigt att upptäcka extremistiska miljöer och personer i riskzon att radikaliseras i ett tidigt skede. Medarbetare som jobbar med frågan behöver känna till den lokala lägesbilden. Kunskap om olika gruppers symboler och andra kännetecken är också betydelsefull liksom kunskap om vart medarbetare och medborgare ska vända sig när det finns misstanke att en person håller på att radikaliseras eller på annat sätt stödjer, rekryterar eller förespråkar våldsbejakande extremism.

Stadens arbete ska fokusera på att motverka utanförskap och förebygga att enskilda individer attraheras av våldsbejakande miljöer. Arbetet mot våldsbejakande extremism ska inkluderas i det befintliga främjande och förebyggande arbetet och kombineras med demokratistärkande insatser och aktiviteter för att skapa ett motståndskraftigt samhälle. Insatserna är beroende på vilken typ av extremism det handlar om och ska ske utifrån individuella förutsättningar.

Förebyggande aktiviteter:

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Våldsförebyggande arbete med genusansats i skolor i stadsdelsområdet	Preventions-samordnare	2021	VB 2020 samt VB 2021
Våldsförebyggande arbete med genusansats på parklekar och fritidsgårdar	Bitr. enhetschef fritid	2021	VB 2020
Implementera ”Trygghetsplan för fritid”. Trygghetsplanen ger bland annat stöd till medarbetare att agera tidigt i oro kring ungdomar.	Bitr. enhetschef fritid	2020	VB 2020
Lokala samverkansgrupper (6-16) uppmärksammar riskmiljöer bland barn och unga	Bitr. enhetschef Förebyggande arbete	2020	VB 2020
Vuxenvandringar i samverkan med civilsamhället	Föreningssamordnare	2020	VB 2020
Genomföra hembesöksprogram i samverkan med BVC	Bitr. enhetschef förebyggande arbete	2020	VB 2020

Genomföra närvaroprogrammet inom ramen för det skolsociala arbetet	Bitr. enhetschef förebyggande arbete	2020	VB 2020
AC & rektorer i förskolan utbildas om Våldsbejakande extremism (webbutbildning)	AC & rektorer	2020	VB 2020

Förhinderande arbete

Det förhinderande arbetet är de insatser och åtgärder som riktas mot personer som befinner sig i våldsbejakande extremistmiljöer. Stadens verksamheter har till uppgift att, inom ramen för sina respektive uppdrag, förebygga att individer dras in i våldsbejakande extremism och stödja dem som är involverade att lämna dessa miljöer. Det är behoven som följer av de våldsamma handlingarna eller risken för sådana handlingar, inte åsikterna, som ska leda till eventuella insatser och åtgärder. Insatserna är beroende på vilken typ av extremism det handlar om och ska ske utifrån individuella förutsättningar.

Allmänt om socialtjänstens arbete

Socialtjänsten har enligt lagstiftning det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. Det finns dock inga lagar som stödjer kommuner i att sätta in tvångsåtgärder mot personer som exempelvis återvänt från krigsdrabbade områden eller rör sig i miljöer med våldsbejakande extremism.

Om en person vill ha stöd kan socialtjänsten erbjuda insatser. Alla ärenden utgår ifrån individens behov, vilket säkerställer att rätt stöd ges utifrån varje enskild individs förutsättningar. Om individen samtycker till att information delas mellan myndigheter och aktörer kan stödet erbjudas inom ramen för till exempel sociala insatsgrupper.

Avhopparverksamhet

I Stockholms stad ska socialtjänsten ha förmåga och förutsättning att underlätta för dem som vill lämna en våldsbejakande miljö och åtgärder ska kunna vidtas. Insatser som utgör stöd till individer som är motiverade att lämna extremistiska miljöer bedöms utifrån motsvarande kriterier som idag används för att ge stöd till individer som vill lämna grov brottslig verksamhet.

Avhopparverksamhet kan erbjudas inom ramen för den stadsövergripande avhopparverksamheten eller i sociala insatsgrupper, SIG. Vid socialförvaltningen finns den stadsövergripande avhopparverksamheten. Verksamhet är tillgänglig för de individer som har ett särskilt skyddsbehov, vilket bedöms av Polismyndighetens personsäkerhetsverksamhet. SIG riktar sig till kvinnor och män, som behöver stöd för att lämna en kriminell livsstil. Inom ramen för detta arbete finns även möjlighet att ta emot personer som vill lämna extremistmiljöer. En förutsättning för att ge stöd till personer som fyllt 18 år är att de har en egen vilja till förändring. För att ingå i en social insatsgrupp måste individen lämna sitt samtycke till att

relevant information kan delas mellan berörda myndigheter. Det finns inga insatser som bara är tillgängliga vid avhopparverksamhet utan den består av socialtjänstens ordinarie verksamhet såsom behovsprövade insatser i såväl öppna former som i form av placering utanför hemmet, både enligt socialtjänstlagen och, för individer som inte fyllt 20 år, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt råd och stöd. Alla insatser som beviljas ges utifrån från de individuella behov och förutsättningar som råder i det enskilda fallet.

Stöd till anhöriga

Stadens program för stöd till anhöriga kommer att uppdateras så att anhöriga till individer kopplade till våldsbejakande extremism omfattas av det. Tills vidare utgår stöd till anhörig utifrån de stadsövergripande riktlinjerna för stadens arbete mot våldsbejakande extremism som säger att personer som drabbas av våldsbejakande extremism ska få stöd och trygghet. I akuta situationer kan stöd ges enligt samma principer som för andra brottsoffer. I denna grupp inkluderas anhöriga. Insatserna anpassas utifrån att olika former av våldsbejakande extremism tar sig olika uttryck. Socialtjänstens ordinarie verksamheter har ett ansvar för att kunna stödja anhöriga inom ramen för socialtjänstens uppdrag att tillhandahålla service, råd och stöd.

Socialförvaltningens VBE-team

VBE-teamets uppgift är att ta en första kontakt med personer som polisen bedömer har en koppling till våldsbejakande extremistiska miljöer. Kontakten tas efter en polisiär bedömning kring lämplighet och mötet sker tillsammans med polisen. Teamet lotsar vidare till den stadsdelsförvaltning individen tillhör. Målsättningen är att socialtjänsten ska få möjlighet att sätta in åtgärder för att bryta den destruktiva livsstilen. Insatserna anpassas efter de individuella behoven och ska i den mån det är möjligt göras i samverkan med polisen. Det finns ingen lagstiftning som stödjer kommuner i att sätta in tvångsåtgärder mot personer som återvänt från krigsdrabbade områden eller rör sig i våldsbejakande miljöer. Socialtjänstens verksamhet är frivillig. Teamet kan också stötta stadsdelsförvaltningarna i barnavårdsutredningar med koppling till återvändare samt träffa individer kopplade till våldsbejakande extremism som har behov av stöd från socialtjänsten där det inte tydligt framgår i vilken stadsdelsförvaltning eller verksamhetsgren.

Utöver den kontaktskapande verksamheten ska VBE-teamet också bidra till att utveckla arbetssätt och metoder för att arbeta med målgruppen och med samverkande myndigheter.

Förhindrande aktiviteter:

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Fältassistenter arbetar med riktat uppsök för att förhindra att barn och unga dras in i kriminella kretsar eller för de som vill bryta sig ur kriminalitet. Detta ska ske i samarbete med polis och socialtjänst.	Bitr. Enhetschef förebyggande arbete	2020	Vb 2020
Enheterna följer stadsövergripande rutiner avs. handläggning av VBE-ärenden	Enhetschef enhet BoU Enhetschefer	2020	VB 2020

	Avdelningen för vuxna		
Utsedd handläggare för aktuella VBE-ärenden inom BoU	Enhetschef enhet BoU	2020	VB 2020
Sociala insatsgruppen implementerar vägledning stadens rutiner SIG.	Bitr. enhetschef vuxenenheten	VT 2020	VB 2020
Alla medarbetare inom vuxenenheten och försörjningsstödsenheten (Arbete och välfärd) utbildas inom Våldsbejakande extremism (webbutbildning)	Bitr. enhetschef Arbete och välfärd och vuxenenheten.	2020	VB 2020
Våldsförebyggande arbete med genusansats inom SIG och gruppen våld i nära relation också i samhandling med RVC teamet.	Enhetschef vuxenenheten	2020	VB 2020

Föreningsbidrag och upplåtande av lokaler

Riktlinjerna för Stockholms stads arbete mot våldsbejakande extremism anger tydligt att stöd i form av ekonomiska bidrag från staden inte ska ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningar som uppmuntrar till, eller stödjer, våldsbejakande extremism ska fråntas all typ av stöd i den mån de har sådant. Under 2020 planeras stadsövergripande riktlinjer för stadens arbete med föreningsbidrag och upplåtande av lokaler beslutas av kommunfullmäktige.

Aktiviteter föreningsbidrag och upplåtande av lokaler eller öppna rum

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Implementera de nya stadsövergripande rutinerna för såväl föreningsbidrag som uthyrning av lokaler som de är beslutade av stadsledningskontoret.	Föreningssamordnare	2020	VB 2020
Tillhandahålla information till föreningar och vuxenvandrare om VBE	Föreningssamordnare	2020	VB 2020

Kompetenshöjande insatser inom förvaltningen

Behovet av kunskapshöjande åtgärder i staden är fortsatt stort. En webbaserad grundutbildning avseende våldsbejakande extremism har tagits fram och finns i alla anställdas utbildningsportal. Förvaltningarna säkerställer att relevant personal genomgår grundutbildningen samt deltar i andra stadsövergripande utbildningar som anordnas.

Som ytterligare stöd för stadens medarbetare finns stadens kunskapsunderlag om arbetet mot våldsbejakande extremism samlat på en intranätssida

<https://intranat.stockholm.se/Sidor/2017/1/Valdsbejakande-extremism-/>

På sidan finns en vägledning för arbetet mot våldsbejakande extremism, kontaktuppgifter till samtliga samordnare inom arbetet mot våldsbejakande extremism, handlingsplaner, symbolsammanställning, rapporter, boktips, poddar filmade föreläsningar m.m.

Kompetenshöjande aktiviteter:

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Relevant personal ska genomföra den webbaserade grundutbildningen om VBE	Avdelningschefer	pågår	VB 2020
Relevant personal ska ha kunskap om stadsövergripande rutiner till exempel hur man ska agerar vid händelse/oro kopplad till VBE, användande av blanketten för avidentifierad information och sekretessbrytande regel om man får kännedom om att någon kan misstänkas ha begått grovt krigsbrott, folkmord eller brott mot mänskligheten.	Avdelningschefer	pågår	VB 2020

Uppföljning

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under mål 1.2 Stockholm är en trygg säker och välskött stad att bo och vistas i. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild. Lägesbilden tas fram tillsammans med andra berörda nämnder samt i samarbete med polisen. Nästa revidering sker i samband med tertialrapport 1 2021.